

PROCESSEN FÖR FÖRUTSÄGELSE

LÄS MERA

SAMLA SIGNALER

Observation av verksamhetsmiljön i stor skala: vad nytt och överraskande kan skönjas? Sammanställs som signaler.

FÖRÄNDRINGSFAKTORER

Flera signaler om samma ämne -> en förändringsdrivare upptäcks, dvs. en förändring som pågår.

TRENDKORT

De observerade förändringsfaktorerna kan förtydligas med hjälp av trendkort. Ett trendkort beskriver förändringen ur ett framtidsperspektiv.

ANNAN BRAINSTORMING

De identifierade förändringsfaktorerna kan också användas på andra sätt som verktyg för brainstorming, t.ex. framtidshjulet.

SCENARIER

De förändringar som observerats kan betraktas utifrån olika scenarier. Vilka olika framtider kan förknippas med förändringen?

OBSERVATION AV VERKSAMHETSMILJÖN

En systematisk process som kommer att fortsätta. Det systematiska tillvägagångssättet syns i ett brett perspektiv (PESTEC) och i de många olika informationskällorna (nyheter, webb, lagar, opinionsbildare etc.).

PESTEC

Politik
Ekonomi
Samhälle
Teknologi
Miljö
Kultur

PLOCK BLAND TRENDER

Bibliotek för välbefinnande

Biblioteken främjar välbefinnande i vidare bemärkelse än genom att tillhandahålla material som gör det möjligt för människor att läsa.

Vad förändras?

Läsning, berättelser och ökad förståelse är nycklar till välbefinnande. Biblioteken kan också erbjuda upplevelser och det välbefinnande som följer med inkludering.

Evenemang och workshoppar kan till exempel ge upplevelser utanför det egna livet eller förbättra den egna erfarenheten. Biblioteket är en trygg plats där människor kan vara ensamma tillsammans eller ta del av de tjänster och evenemang som erbjuds och som möjliggör inkludering.

Pådrivande faktorer

Längtan efter att
vara delaktig
Klimatångest
Illamående

Nyckelord

inkludering
upplevelser
evenemang
samarbete

Exempel på signaler: Vårdande läsning gör gott

Hur tar man hänsyn till detta på biblioteket? Man bemöter klimatångest genom att prata om den och ge människor verktyg att själva påverka.

PLOCK BLAND TRENDER

Oförmågan att koncentrera sig är en folksjukdom, social- och hälsovårdstjänsterna är i kris, så alla offentliga tjänster utnyttjas för att återställa det psykiska välbefinnandet.

Vad förändras?

Sociala medier är utformade för att göra människor beroende och det har de lyckats bra med. Den ständiga jakten på dopamin genom att titta på telefonen har urholkat koncentrationen. Detta orsakar personliga problem och även ekonomisk ineffektivitet.

Social- och hälsovårdstjänsterna förändras och det finns inte tillräckligt med finansiering, så mindre problem har bortprioriterats. Samarbetet mellan Hyte-regionerna och kommunerna har inte kommit igång. I sin roll som förebyggande och hälsofrämjande aktör försöker kommunerna utnyttja sina egna tjänster för att fylla luckorna i Hyte-områdena. Biblioteket är en plats där man kan lugna ner sig och lära sig sinnesfrid.

Bibliotek för sinnesfrid

Hiljaisuuden päivä

Sunnuntai 7.4. klo 10-16
Loviisan pääkirjasto

Pådrivande faktorer

Digitalisering
"Uppmärksamhets-
ekonomi"
Bristande koncentration
Längtan efter lugn och ro

Nyckelord

motverkande kraft
självhjälp
koncentration
litteraturterapi

Exempel på signaler: läsretreater, tid hos en tyst frisör

Hur tar man hänsyn till detta på biblioteket? Ljudet stängs av på digital utrustning, läsretreater, litteraturterapi, ljudmiljöer vid planering av utrymmen

PLOCK BLAND TRENDER

Kundernas bibliotek

Från kontroll till delaktighet, från resursbrist till kreativa lösningar och främjande av kreativitet

Vad förändras?

Förändringen beror både på brist på resurser och på behovet av att tillhöra en gemenskap. Bibliotekspersonalen lämnar över mer kontroll över tjänster och lokaler till låntagarna. Kunderna anordnar evenemang och aktiviteter i biblioteket. Bristen på resurser kräver kreativa lösningar, vilket biblioteket främjar. Biblioteken har kreativa verkstadsutrymmen och aktiviteter för att främja återvinning av också annat än böcker.

Biblioteken är samhällenas gemensamma utrymmen, som också kan förvaltas av låntagarna och samhället.

Pådrivande faktorer

Gemenskapen
Brist på resurser
Cirkulär ekonomi
Klimatkrisen

Nyckelord

inkludering
återvinning
kreativitet

Exempel på signaler: Danska bibliotek, olika kundorienterade evenemangskoncept och workshopsaktiviteter

Hur tar man hänsyn till detta på biblioteket? Det ska vara lätt att delta, effektiva strukturer för sådana aktiviteter

PLOCK BLAND TRENDER

Lätt bibliotek

Människor blir alltmer ofokuserade och otåliga. Förändringen har redan skett, men den accelererar.

Vad förändras?

Allt ska kunna ske med en fingerknäppning, så snabbt och smidigt som möjligt.

Biblioteket är öppet 24/7,
Registrering online, identifiering med
fingeravtryck.

Allt kan beställas med hemleverans.

Behovet av klarspråk växer.
Allt biblioteksmaterial är max 100 sidor.

Tillgängliga lokaler och tydlig skyltning.
Profilerade robotar i kundtjänst och användning
av artificiell intelligens.

Pådrivande faktorer

Allt starkare dopaminkultur
Försämrade koncentration
och läsförmåga
Digitalisering
Andra tjänsters
exempel
Sociala medier

Nyckelord

digitalisering
snabbhet
tillgänglighet
klarspråk
hemleveransservice

Exempel på signaler: Mckirjasto - på enklaste sätt, tjänster vid din dörr

Hur tar man hänsyn till detta på biblioteket? Klarspråk, tillgänglighet, enkel registrering, robotar och artificiell intelligens

PLOCK BLAND TRENDER

Begränsat bibliotek

Från jämlikhet till ojämlikhet, från yttrandefrihet till kontrollerade åtgärder

Vad förändras?

Tillgången till biblioteket är begränsad: alla har inte tillgång till biblioteket. Lagen begränsar bibliotekets verksamhet. Det offentligt finansierade biblioteksnätverket har utnyttjats som ett instrument för statlig propaganda. Begränsning av läskunnighet och inläring är en del av detta. Djup läskunnighet är en rättighet för ett fåtal.

Bakgrunden är ett kontrollerat, uppdelat och totalitärt samhälle där människor rangordnas som ojämlika samhällsmedlemmar. Sanningen och människans historia suddas ut. Det finns inget sådant som korrekt kunskap. All kunskap är given.

Pådrivande faktorer

Yttrandefrihetens
utveckling
Demokratin hotad
Tiden efter sanningen

Nyckelord

övervakning
propaganda
förbjudna böcker
ojämlikhet
godtycklighet
artificiell verklighet

Exempel på signaler: Politiskt inflytande vid bibliotekets evenemang och aktiviteter, förbud mot böcker

Hur tar man hänsyn till detta på biblioteket? Beredskap inför försök att påverka, att hänga med tiden, mediefostran

PLOCK BLAND TRENDER

Intolerant bibliotekskund

Polariseringen ökar i samhället och biblioteket hamnar i brännpunkten

Vad förändras?

Folkbiblioteken placeras i den politiska fyrhörningen och stämplas som partiska i samhällsdebatten.

Utifrån försöker man påverka och ifrågasätta biblioteksväsendets arbete.

Det finns en önskan om att censurera bibliotekens samlingar och att definiera "rätt" användning av biblioteket. Det finns en önskan om mer disciplin och ordning på biblioteket, t.ex. i form av vakter.

I bakgrunden påverkar populismens och hatpropagandans framväxt, de sociala mediernas algoritmer och bubblor, utvecklingen av ojämlikhet och kapitalism. Bibliotekariernas yrkesidentitet håller på att urholkas.

Pådrivande faktorer

Ojämlikhet
Kapitalism
Populism
Hatretorik
Sociala medier och algoritmer

Nyckelord

störande av ordning
polarisering
ideologiska strider

Exempel på signaler: Politiskt inflytande vid bibliotekets evenemang och aktiviteter, förbud mot böcker

Hur tar man hänsyn till detta på biblioteket? Demokratiarbete, möten mellan olika människor, beredskap

PLOCK BLAND TRENDER

Nedskärt bibliotek

De försvagade kommunala finanserna leder också till inbesparingar på bibliotekets tjänster.

Vad förändras?

Minskade statsbidrag och en åldrande befolkning sätter press på den kommunala ekonomin.

Man funderar på vad biblioteket skulle kunna vara i sin mest avskalade form för att uppfylla lagens bokstav.

Räcker det till exempel med ett nationellt e-bibliotek? Kunde bibliotekstjänster köpas utifrån, t.ex. från ett företag som tillhandahåller tjänsten?

En kommun slutar tillhandahålla bibliotekstjänster och hänvisar till e-bibliotekets tjänster. Kommunen köper tjänsterna från de företag som tillhandahåller dem.

Pådrivande faktorer

Bristen på resurser
Minskning av
statens bidrag
Åldrande befolkning
Nationellt e-bibliotek

Nyckelord

program
för återbalansering
av ekonomin
demografi
kommunekonomi
digitalisering

Exempel på signaler: Inbesparingsnyheter, kombinerade titlar vid rekrytering

Hur tar man hänsyn till detta på biblioteket? Synlighetskampanjer, kommunikation med beslutsfattare, resursfördelning, samarbete